

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi

Effektstudier inom området våld i nära relationer

En komplettering av en år 2002 genomförd metaanalys

Bette Brenestig

Psykoterapeutexamensuppsats Vol. VI (2011):01

Handledare: Mats Fridell
Examinator: Lars-Gunnar Lundh

PST PSYKOTERAPEUTPROGRAMMET

ABSTRAKT

Denna studie är en komplettering av en tidigare, år 2002, genomförd metaanalys. En experimentell och två quasiexperimentella studier analyseras dels utifrån frågeställningen om de interventioner, som används för att minska återfallsrisken med avseende på våld i nära relationer, har önskad effekt och dels utifrån frågeställningen om de i det här sammanhanget använda interventionerna kan anses vara lämpliga med tanke på de individer som de är avsedda för. Två av de här analyserade studierna använder program/interventioner som har sin grund i den så kallade Duluthmodellen. Ingen av dessa visar på några signifikanta skillnader då det gäller återfallsrisk för dem som har deltagit i program jämfört med dem som inte har deltagit i något program. Den experimentella studien ger en effektstyrka på 0,19 (Cohen's d) till kontrollgruppens fördel. Med tanke på den komplexa problematik, som man ofta finner hos individer, som har gjort sig skyldiga till olika slags våldsbrott, bedöms heller inte denna typ av intervention som lämplig. Dock är interventioner baserade på Duluthmodellen sedan lång tid tillbaka den mest vanligt förekommande typen av programintervention, då det handlar om våld i nära relationer, såväl i Sverige som i många andra länder. I en av studierna i denna analys har man använt en intervention av kognitiv beteendeterapeutisk modell. Denna studie gjordes i anstaltsmiljö. Här får man en positiv, om än inte särskilt stark effekt, Cohen's $d = 0,29$. Behovet av forskning kring och användande av interventioner baserade på den omfattande kunskap som finns, både rörande generellt våldsamma individer och individer som uteslutande gör sig skyldiga till våld inom familjen, framhålls liksom vikten av att göra individuella bedömningar och sedan välja, utforma och anpassa interventionerna utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

Sökord:

våld, kriminalitet, recidiv, effektstudier, metaanalys, kognitiv beteendeterapi, domestic violence.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
Inledning.....	1
Teoretisk bakgrund.....	2
Frågeställning.....	3
Metod.....	3
Val av metod.....	3
Inklusions-/Exklusionskriterier.....	3
Sökstrategier.....	4
Beskrivning av studierna.....	4
Kvalitetsbedömning.....	4
Effektmått.....	8
Resultat.....	8
Sökresultat.....	8
Förteckning över inkluderade studier.....	8
Beskrivning av funna studier.....	9
Tabell 1: Studieöversikt.....	14
Tabell 2: Kvalitetsbedömningsresultat.....	15
Diskussion.....	16
Referenser.....	17

INLEDNING

Begreppet våld i nära relationer innefattar ett brett spektrum av beteenden; det kan handla om verbal kränkning och/eller om fysiskt våld av olika karaktär och svårighetsgrad och rikta sig mot förälder, barn, syskon, annan släkting eller mot partner av annat eller samma kön.

I denna studie är avgränsningen någon typ av kränkning/våld utövat av en man gentemot en kvinna, som han har eller har haft en nära relation med.

Olika typer av program/interventioner har använts i syfte att minska förekomsten av våld i nära relationer. Interventionerna har genomförts i olika sammanhang och utifrån olika förutsättningar; ibland i en öppenvårdskontext, ibland i institutionsmiljö; ibland har individen i dom anvisats/föreskrivits deltagande i interventionen, ibland har man sökt hjälp på eget eller närståendes initiativ.

Åtskilliga studier, dock av mycket varierande kvalitet, har under de senaste trettio åren gjorts i syfte att utvärdera programmets effekt. I varje fall fem experimentella studier har genomförts inom området. Av dessa har endast två studier, Palmer, Brown & Barrara (1992) och Davis, Taylor & Maxwell (2000), redovisat signifikanta effekter med avseende på minskning av recidiv.

Den förstnämnda studien, som genomfördes för snart tjugo år sedan, är en liten välgjord studie, där kontrollgruppen utgjordes av tjugosex individer och experimentgruppen av trettio individer. Interventionen hade en del likheter med dem som grundar sig i den så kallade Duluthmodellen, vilken beskrivs kortfattat under avsnittet Teoretisk bakgrund, men var mer klientcentrerad, mindre strukturerad och med mindre uttalade utbildningsinslag. Man försökte under sessionerna skapa en atmosfär, som befremjade utveckling av goda relationer, solidaritet och tillit. Programledarens personliga kvaliteter framhålls som en väsentlig aspekt av behandlingen. Denne beskrivs som en erfaren och kunnig socialarbetare med god förmåga att relatera till männen; på ett lite humoristiskt och avslappnat sätt ledde han samtalen i gruppen utan att framstå som alltför styrande (Palmer & Brown, 1995, s 263). Forskarinblandningen var hög i denna studie; en faktor som i andra sammanhang visat sig korrelera med hög programintegritet och goda resultat.

I den andra studien, Davis, Taylor & Maxwell (2000), bestod interventionen av ett så kallat psykoedukativt gruppbehandlingsprogram baserat på den traditionella Duluthmodellen. Samplet utgjordes av 376 individer. Av dessa skulle, enligt randomiseringsprocessen, 190 individer ha meddelats föreskrift om programdeltagande och övriga 186 ha hänvisats till deltagande i kontrollgruppsbetingelsen, som var ett samhällstjänstprogram. Domaren gick, av ej redovisade skäl, dock emot det lottade utfallet för 53 av dessa 186 individer på så sätt att man föreskrev behandling i stället för den alternativa betingelsen. De individer som randomiserats till behandling fördelades på två olika experimentgrupper efter behandlingens utsträckning i tid, åtta alternativt tjugosex veckor. Den sammanlagda behandlingstiden var lika lång för båda grupperna; trettionio timmar. Av dem som deltog i åttaveckorsgruppen fullföljde 67 % programmet jämfört med 27 % för tjugosexveckorsgruppen. Vid uppföljning tolv månader efter domens avkunnande visade tjugosexveckorsgruppen men inte åttaveckorsgruppen en signifikant reduktion av antal återfall jämfört med kontrollgruppen. Analysen är gjord utifrån den fördelning, som forskarna ursprungligen hade tänkt sig.

Under senare år har det också publicerats ett antal metaanalyser, (Babcock et al. 2004, Feder et al., 2008, Smedslund et al. 2007), vilka samtliga ger uttryck för tveksamhet då det gäller programmens effektivitet och framhåller behov av förändring och ytterligare forskning inom fältet.

Teoretisk bakgrund

Olika teorier har framförts då det gäller våld i nära relationer. Feministiska eller genderbaserade teorier ser våldet som en del i ett mönster av beteenden, som företrädesvis utövas av män i syfte att uppnå och bibehålla makt och kontroll över kvinnor. Man menar att detta mönster grundar sig i och förstärks av sociala/strukturella förhållanden och föreställningar om mannens privilegier. Den vanligast förekommande interventionsmodellen i det här sammanhanget, Duluthmodellen, har sin grund i denna teori. I program, som bygger på Duluthmodellen, föreställer man sig att man genom undervisning och diskussioner ska få mannen att förstå bakgrunden till sitt handlande, ta ansvar för sitt agerande och därmed sluta med sitt beteende. Ibland har man inslag av färdighetsträning, som exempelvis ilskehantering. Denna typ av programinslag är dock inte tillåtna överallt, då man menar att de kan användas för att ursäktas förövarens beteende, som enligt Duluthmodellen inte handlar om ilska utan om uttryck för makt och kontroll (Price & Rosenbaum, 2009, s 763).

Psykologiska teorier lyfter i stället fram individbaserade faktorer som viktiga för förståelsen av denna typ av våld. Sedan i varje fall ett tjugotal år tillbaka i tiden försöker man dock vanligtvis förklara och beskriva förekomsten av våld i nära relationer utifrån multifaktoriella modeller, där teorier från många skilda discipliner som psykiatri, psykologi, sociologi, biologi, kriminologi et cetera får komplettera varandra. Då det gäller våldsamt beteende antar man att det utlöses som ett resultat av interaktionen mellan individuella karakteristiska, som exempelvis genetisk sårbarhet/psykologisk dysfunktion, och aktuella situationella determinanter, som exempelvis stress och drogpåverkan, mot bakgrund av familjesystemet och den mer omfattande sociala kontexten (Desmarais et al i Ferguson, 2010, s 191 ff). Flera forskare har undersökt samband mellan utövande av våld i nära relationer och olika individuella faktorer. Tollefsen och Gross (2006) fann fyra faktorer som var signifikant prediktiva för recidiv i denna typ av brott: personlighetsstörning, missbruks-/beroendeproblematik, psykiatrisk historia och förekomst av barnmisshandel/övergrepp i ursprungsfamiljen. Andra forskare lyfter även fram tidiga trauman och anknytningsproblem som betydelsefulla riskfaktorer (Corvo, Dutton & Chen, 2008).

Män som använder våld gentemot sin partner, är inte sällan våldsamma även i andra sammanhang. Dessa män karakteriseras av mer omfattande beteendeproblem, både under uppväxtåren och som vuxna, än de män som uteslutande gör sig skyldiga till våld inom familjen (Johnson et al., 2006). Burt & Larsen (2007) samt Burt & Donnellan (2008) har studerat skillnader mellan individer med aggressivt respektive non-aggressivt antisocialt beteende. Man konstaterar att aggressivitet tycks vara mer genetiskt betingat medan non-aggressivt antisocialt beteende tycks vara mer omgivningsbetingat. Dysfunktionellt processande av affekter/reglering av negativt laddade emotioner liksom låg empatiförmåga framstår som grunddrag hos den aggressiva subtypen. Séguin (2009) visar, liksom flera andra

forskare, exempelvis Cohen et al. (2003) och Moffit et al. (2000), på dysfunktion med avseende på kognitiva och neuropsykologisk förmågor hos personer med aggressivt beteende. Nyare fynd tyder på biologiska och genetiska moderatörer med avseende på denna association.

Frågeställning

Förevarande studie är en komplettering av en tidigare genomförd studie, Individ – Intervention; En metaanalys av effektstudier inom området våld i nära relationer (Brenestig & Persson, 2002). I denna, liksom i den tidigare analysen, har avsikten varit att få en uppfattning om effektiviteten av de program, som används i syfte att minska återfallsrisken för dem som har gjort sig skyldiga till våld i nära relationer.

Särskild uppmärksamhet ägnas åt interventionens innehåll och åt matchningsproceduren. En viktig fråga är vilka överväganden som har gjorts i samband med beslutet om deltagande i den aktuella interventionen.

METOD

Val av metod

Effektstudier, genomförda från och med år 2002 och fram till och med november 2010, har efterforskat och analyserats för att man om möjligt ska kunna få fram ett mått på effektstyrkan för den intervention som använts. En systematisk genomgång av studierna har också gjorts för att få en bild av de aktuella interventionernas lämplighet. Kvantitativa och kvalitativa metoder har alltså integrerats.

Inklusions-/Exklusionskriterier

De i analysen ingående studierna skulle uppfylla följande inklusionskriterier:

- Samplet skulle bestå av män som gjort sig skyldiga till våld gentemot en kvinna som de har eller har haft en nära relation med.
- Interventionens huvudsyfte skulle vara att motverka återfall.
- Forskningsdesignen skulle vara klassisk experimentell eller, under vissa förutsättningar, quasiexperimentell. Kontrollgruppen kunde, om man på något sätt tagit upp variabeln tidigare kriminalitet, få bestå av dropouts.
- Utfallsmått skulle vara återfall i samma typ av brott.
- Informationskälla med avseende på utfallsmått skulle vara någon form av officiella registerdata.
- Studien skulle ha publicerats på engelska.

Studier har exkluderats om det huvudsakliga interventionsinslaget består av parbehandling eller om man jämför olika typer av behandling utan att ha någon ”obehandlad” kontrollgrupp.

Sökstrategier

Efterforskning av studier har skett genom databassökningar och genomgång av referenslistor. Systematisk genomgång har gjorts av följande databaser: Criminal Justice Abstracts, National Criminal Justice Reference Service, Sociological Abstracts, Soc Index, Campbell Library (C2-SPECTR), Criminal Justice Periodical Index, ProQuest Dissertations and Theses Database, PsychINFO, PsycARTICLES, PsycEXTRA, PsycBOOKS samt Social Science Citation Index. De sökord, som har använts, är random*, controlled, impact, evaluation, experiment*, quasiexperimental, quasi-experimental, effect, outcome, case study och recidiv* i kombination med domestic violence, family violence, spouse abuse, wife assault, women and violence, women violence, och batter*. Studier, som har antagits eventuellt kunna uppfylla angivna kriterier, har inhämtats för närmare genomgång. De flesta funna översiktarbeten och metaanalyser liksom ett antal andra studier av relevans för förståelsen av området har också införskaffats. Alla i dessa arbeten förekommande referenslistor har studerats i avsikt att hitta ytterligare studier. Databassökningarna pågick till och med november 2010.

Beskrivning av studierna

För varje studie har det upprättats ett kodningsunderlag enligt en mall, som till stora delar konstruerades efter förlagan "Coding Manual" i Lipsey & Wilson (2001) *Practical Meta-Analysis*, pp. 221-227. De i analysen ingående studierna har sedan beskrivits utifrån ett mer begränsat antal parametrar, nämligen forskningsdesign, sampel, intervention och utfall.

Vid beskrivningen av samplet har om möjligt uppgifter angående art och omfattning av tidigare kriminalitet redovisats. Detta har gjorts av två skäl; dels kan denna variabel anses utgöra ett slags mått på studiens generaliserbarhet på en för behandling aktuell kriminalvårdspopulation och dels är uppgiften intressant ur perspektivet att tidigare kriminalitet har visat sig vara en av de viktigaste prediktionsfaktorerna med avseende på recidiv.

Var och en av studierna har tilldelats ett identitetsnummer. Då den tidigare metaanalysen innehåller studier med identitetsnummer från och med 1 till och med 17, har studierna i denna analys tilldelats nummer från och med 18, se förteckning sid 8.

Kvalitetsbedömning

Studiernas kvalitet har bedömts i några olika avseenden. Variabler inom samma områden, som anges under avsnittet Beskrivningar av studierna, det vill säga forskningsdesign, sampel, intervention och utfall, valdes ut och skattades sedan utifrån olika kriterier enligt nedan angivna riktlinjer. Varje variabel kan anta något av värdena 1, 2 eller 3. En 3:a uttrycker högsta kvalitet.

Riktlinjer för kvalitetsbedömning

Design

Typ av fördelning

- 3 – Randomiserad fördelning till experiment- och kontrollgrupp/grupper.
- 2 – Som ovan, men med brister eller ottydligt redovisade procedurer.
- 1 - Quasiexperimentell design.

Ekvivalens mellan grupperna

- 3 - Ekvivalensen mellan grupperna testad utan att man funnit några skillnader alternativt endast funnit försumbara skillnader – storleksmässigt eller i variabel, som i detta sammanhang bedöms vara av mindre intresse.
- 2 - Test som påvisat vissa skillnader av okänd/svårbedömd karaktär alternativt skillnader som möjligen skulle kunna öka risken för att man inte upptäckte en effekt även om det faktiskt fanns någon.
- 1 - Inget test eller test som påvisat skillnader, som bedöms som betydelsefulla.

Sampel

Beskrivning av sampel

- 3 - Väl beskrivet. Det ska vara angivet från vilken population samplet är draget.
- 2 - Ofullständigt beskrivet.
- 1 - Okänt.

Rekrytering

- 3 - Alla inkluderbara individer redovisas. Om inte samtliga dessa individer faktiskt har inkluderats, så ska anledningen härtill anges. Det ska uppges under vilken tidsperiod rekryteringen skedde.

2 - Vissa brister i rekryteringssätt eller i redovisning av rekryteringssätt och/eller när det gäller angivande av tidsram.

1 - Stora brister i ovannämnda avseende/avseenden.

Urval

3 - För minst 90 % av deltagarna har domstol eller annan myndighet klarlagt förekomst av våld i en nära relation.

2 - Mellan 75 och 90 % av deltagarna uppfyller kriteriet ovan.

1 - Okänd andel/Mindre än 75 % av deltagarna uppfyller kriteriet ovan.

Intervention

Behandlingsintegritet

3 - Man kan med hög grad av säkerhet anta att interventionen har genomförts på det sätt som avsetts.

2 - Mindre säkert att behandlingen genomförts som avsetts.

1 - Oklart/tveksamt om behandlingen genomförts som avsett.

Personalkompetens

3 - Det framgår tydligt att personalen har adekvat utbildning och erfarenhet.

2 - Sannolikt rimligt god.

1 - Oklart/tveksamt.

Total situation

3 - God kontroll. Eventuell förekomst av andra möjliga interventioner diskuteras och då det är känt att sådana förekommer/kan förekomma, anges det vilka typer av interventioner som avses.

2 - Vissa oklarheter beträffande förekomst av andra interventioner och/eller vad avser innehållet i dessa.

1 - Frågan diskuteras ej och det är inte uppenbart att andra interventioner inte skulle ha kunnat förekomma.

Kontrollbehandling

3 - Standardbehandling/Ingen behandling.

2 - Kontrollgruppen består av män som skulle ha deltagit i interventionen men som aldrig påbörjade/inte fullföljde densamma alternativt kontrollbetingelser som är att betrakta som annan intervention.

1 - Okända betingelser.

Utfall

Recidivberäkning

3 - Tydligt angivet på vilket underlag/vilka underlag recidivberäkningar gjorts. Recidivberäkning på samtliga individer. Beräkning av betydelsen av närvarofrekvens. Noggrann redovisning av eventuellt bortfall.

2 - Vissa brister.

1 - Stora brister.

Utfallsmåttets objektivitet

3 - Recidiv enligt dom eller åtal.

2 - Omhändertagande med anledning av misstanke om psykiskt/fysiskt våld mot kvinna i nära relation.

1 - Anmälan inkommit i ärende enligt ovan.

Utfallsmåttets specificitet

3 - Brott som avser hot och/eller våld mot en kvinna som mannen har eller har haft en nära relation med, tydlig avgränsning mot andra brott.

2 - Brott som ovan, mindre klar avgränsning mot andra brott.

1 - Mycket oklar avgränsning mot andra brott.

Effektmått

Det effektmått som redovisas är Cohen's d och, i de fall beräkningsunderlag har kunnat tas fram, Odds Ratio.

RESULTAT

Sökresultat

Endast tre studier motsvarade uppställda kriterier, Gordon & Moriarty, (2003); Ley, (2005), samt Labriola, Rempel & Davis, (2008). I en av dessa studier, den sistnämnda, har man använt sig av en klassisk experimentell design och i de två andra har man använt olika former av quasiexperimentell design. Av övriga nitton studier, som införskaffades då de kunde tänkas uppfylla ställda kriterier, föll fyra bort på grund av att de jämförde olika interventionstyper utan att ha någon form av obehandlad kontrollgrupp (Morrel et al., 2003; Easton et al., 2007; Lawson, 2010; Gross et al., 2000). Fem föll bort, då man hade använt icke-fullföljare/dropouts, som kontrollgrupp utan att ha undersökt/kontrollerat för eventuella viktiga skillnader mellan grupperna (Bowen et al. 2005; Bennett et al., 2007; Coulter et al., 2009; Hendricks et al., 2006; Petrucci, 2010). Två föll bort, med anledning av att man inte använde utfallsmåttet recidiv enligt officiella registerdata (Saunders et al., 2005; Gondolf, 2008). Åtta föll bort av andra skäl (Klein & Crowe, 2008; Buttell & Carney, 2004; Bouffard & Muftic, 2007; Rosenbaum et al., 2001, Jones & Gondolf, 2002; Jenkins & Menton, 2003, Tollefson & Gross, 2006, Eckhardt et al., 2008).

Förteckning över inkluderade studier

Gorden, J. A. & Moriarty, L. J. (2003). The Effects of Domestic Violence Batterer Treatment on Domestic Violence Recidivism: The Chesterfield County Experience. *ID nr 18*.

Ley, Letitia R. (2005). A study of domestic violence recidivism following treatment among incarcerated men who batter. *ID nr 19*.

Labriola, M., Rempel, M. & Davis, R. C. (2008). Do Batterer Programs Reduce Recidivism? Results from a Randomized Trial in the Bronx. *ID nr 20*.

För en summering av studierna med avseende på interventionstyp, storlek, design och effektstyrka, se tabell 1, s 14.

Beskrivning av funna studier

Gorden, J. A. & Moriarty, L. J. (2003). The Effects of Domestic Violence Batterer Treatment on Domestic Violence Recidivism: The Chesterfield County Experience.

Detta är en retrospektiv studie med två syften. I första hand ville man undersöka effekten med avseende på recidivism av de program, som används för män som har dömts för brott av karaktären våld i nära relationer. Samtidigt ville man belysa eventuella samband med vissa demografiska variabler. Man använde sig av en quasiexperimentell design med non-ekvivalenta grupper.

Samplet utgjordes av 248 män, som hade dömts för brott av typen domestic violence (dock inte endast gentemot en kvinna som de hade eller hade haft en nära relation med) och hänvisats till Community Corrections Services, en enhet där man handlägger övervakningsärenden, i Chesterfield County, Virginia under tiden januari – december 1999. Experimentgruppen utgjordes av de 132 män, som av domstolen meddelades föreskrift angående deltagande i behandlingsprogram. Resterande 116 män fick utgöra kontrollgrupp. Det redovisas inte vilka överväganden som gjordes i samband med att någon hänvisades respektive inte hänvisades till deltagande i behandlingsprogram.

De flesta deltagare i såväl experiment- som kontrollgrupp befann sig i början av trettioårsåldern. Man fann inga större skillnader vare sig med avseende på utbildningsnivå eller anställningsstatus mellan de båda grupperna. Det var fler individer i experimentgruppen som var gifta (56 %) än i kontrollgruppen (36 %). Experimentgruppsdeltagarna hade något högre inkomst än kontrollgruppsdeltagarna. De var också mindre kriminellt belastade med avseende på domestic violence-relaterad brottslighet även om skillnaden inte var statistiskt signifikant. Av deltagarna i experimentgruppen hade 61 % inga tidigare anhållanden och 82 % inga tidigare domar bakom sig. Av deltagarna i kontrollgruppen hade 62 % inga tidigare anhållanden och 71 % inga tidigare domar bakom sig gällande denna typ av brottslighet. En mindre andel av experimentgruppsdeltagarna hade varit aktuella för åtgärder med anledning av missbruk (21 %) jämfört med kontrollgruppsdeltagarna (45 %). Det är oklart i hur många fall brottet riktade sig gentemot en kvinna som mannen hade eller hade haft en nära relation med; andelen tycks dock vara högre i experimentgruppen än i kontrollgruppen. Man redovisar inga uppgifter beträffande psykiatrisk/psykologisk status.

Experimentgruppsdeltagarna anvisade till ett av två olika program, som bedömdes vara likvärdiga, frånsett att det ena programmet pågick under tjugo och det andra under tjugofyra veckor.

Interventionen bestod av behandling i grupp i enlighet med vad som beskrivs som nationell standard, vilket innebär att den grundar sig i Duluth-modellen. Brottet conceptualiseras som ett beteende, socialt förstärkt av sexistiska attityder, där man använder sig av tvång och kontroll i syfte att få och bibehålla makt över den andre. Programmets fokus ska ligga på

frågor om makt och kontroll samt på att förövaren ska ta ansvar för sitt beteende. Offrets säkerhet ska prioriteras.

Kontrollgruppsdeltagarna stod, liksom experimentgruppsdeltagarna, under övervakning. Det framgår dock inte om dessa män fick någon annan form av behandling, trots att de inte hade föreskrift av domstolen om att delta i någon sådan.

Som utfallsmått används recidiv; antal nya anhållanden och nya domar för domestic violence-relaterade brott enligt officiella registerdata. Uppföljningstiden var minst ett år.

Av hela gruppen blev 47 % anhållna och 29 % dömda för nya brott under uppföljningstiden.

Som väntat fanns det ett positivt samband mellan att tidigare ha varit anhållen och/eller dömd för liknande brott och risk för återfall. Även för dem som varit aktuella för åtgärder med anledning av missbruk var återfallsrisken högre.

Man fann dock inga skillnader med avseende på recidiv mellan dem som anvisats respektive inte anvisats till deltagande i program; $t(201)=0,619$ för ny dom och $t(201)=0,956$ för nytt anhållande.

Beräknad effektstyrka: Cohen's $d = 0,09$ (ny dom); $0,13$ (nytt anhållande).

Ley, Letitia R. (2005). A study of domestic violence recidivism following treatment among incarcerated men who batter. The University of Miami. UMI Number 3198760.

Denna quasiexperimentella studie är en utvärdering av en intervention använd på en kriminalvårdsanstalt i Wisconsin. Man var intresserad av tre olika frågeställningar: 1) återfall relativt kända riskfaktorer för samplet som helhet; 2) en jämförelse av återfallsfrekvens för dem som deltagit i behandling och för dem som inte deltagit i behandling samt 3) eventuella samband mellan kända riskfaktorer och återfall efter deltagande i behandling.

Samplet bestod av intagna på denna anstalt under åren 2000 – 2003.

De som kom ifråga för deltagande hade under verkställighetstidens första fas (Initial classification phase) av Assessment and Evaluation staff bedömts ha ett behandlingsbehov. En psykolog och en socialarbetare fattade därefter beslut angående lämpligheten för gruppdeltagande utifrån en intervju och ett frågeformulär. Förutsättningar för deltagande var att man hade en dokumenterad historia av domestic violence avseende minst ett tillfälle, att man själv också uppgav att så var fallet och att man samtyckte till deltagande.

Experimentgruppen, sjuttio individer, utgjordes av samtliga män, som under den aktuella perioden (år 2000 – 2003) fullföljde behandlingsinterventionen.

Kontrollgruppen utgjordes av män, som liksom männen i experimentgruppen, uppfyllde förutsättningarna för att få gå i behandling, men som av olika skäl inte kunde göra så. Sådana skäl kunde vara att man stod på väntelista för behandling, att man inte hade tillräckligt med tid kvar innan frigivningen eller att schemaläggning av andra aktiviteter förhindrade deltagande. Urvalet av kontrollgruppsdeltagare gjordes genom att man upprättade en

numrerad lista över dessa män och sedan med hjälp av en online slumpvalsgenerator tog ut sjuttio random nummer/individer för deltagande i kontrollgruppen. Medelvärde med avseende på ålder för båda grupperna sammantagna var trettiosju år. 71 % av samtliga män hade varit aktuella för psykiatrisk behandling och 70% hade varit aktuella för behandling med anledning av alkohol- och/eller drogproblem under de senaste tio åren. 70 % hade tidigare dömts för brott.

Man fann inga signifikanta skillnader mellan experimentgruppsdeltagare och kontrollgruppsdeltagare vare sig med avseende på dessa parametrar eller på någon av parametrarna ålder, etnicitet, utbildningsnivå, civilstånd samt omhändertagande på grund av ungdomsbrottslighet.

Interventionen, LifeTrap!, är en gruppbehandling indelad i två faser om sammanlagt tjugofyra sessioner fördelade på två sessioner i veckan. De första fyra sessionerna utgör en förbehandlingsfas, där avsikten är att förbereda för/underlätta den kommande behandlingen genom genomgång av de olika förändringsstadierna enligt Prochaska & DiClemente's modell (Prochaska et al 1992). Efter förbehandlingsfasen förväntas man gå in i en handlingsfas, där man aktivt arbetar med olika förändringar och sedan också med att stabilisera och bibehålla de framsteg man gör.

Under den egentliga behandlingens inledningsskede diskuterar man grunderna i den kognitiva beteendeterapeutiska modellen för att sedan arbeta med olika avslappningstekniker, ilskehantering (anger management), inläring och övning av olika sätt att förhandla/samarbeta (assertiveness training) samt med kognitiv omstrukturering. Då deltagarna befinner sig i anstaltsmiljö och inte i sin egen vardagstillvaro, arbetar man här företrädesvis med beskrivningar/analys av tidigare inträffade händelser. Man använder sig av så kallade Tankerapporter, där man beskriver en händelse i termer av objektiv situation, tankar, känslor och beteenden; försöker bli mer klar över sina föreställningar om hur man själv/andra/omvärlden är/borde vara och upptäcka och förändra eventuella maladaptiva tankemönster/scheman. Deltagarna förväntas att arbeta självständigt med olika uppgifter mellan sessionerna.

Beteckningen LifeTraps syftar på fem viktiga teman i behandlingen:

- 1) Otillräcklighet/skam (defectiveness/shame)
- 2) Övergivenhet (abandonment)
- 3) Misstro/bristande tillit/kränkning (mistrust/abuse)
- 4) Emotionell deprivation
- 5) Maktlöshet (powerlessness).

Man tar upp skillnader mellan skuld och skam; hur skuld kan utgöra en drivkraft för förändring; empati för offer samt innebörder av närhet/intimitet.

I den senare delen av behandlingen arbetar man med återfallsprevention. Man upprättar då en skriven plan och arbetar med visualiseringstekniker i syfte att träna in/repetera adaptiva responser i förhållande till potentiella framtida risksituationer.

Samtliga intagna på här aktuell institution fick vid behov behandling med anledning av en rad olika psykiatriska problem (DSM-IVTR Axel I) och även för problem relaterade till personlighetstörningar (DSM-IVTR Axel II). Behandlingen innebar individuella sessioner med personal på institutionens Psychological Service Unit (PSU) minst en gång var sjätte månad. De flesta av de för behandling aktuella männen hade dock individuella sessioner med en terapeut på doktors- eller mastersnivå varje, varannan eller var tredje månad med mer frekvent, det vill säga veckovis, kontakt i samband med kriser eller ökad symtomologi. Det är dock oklart hur många män som fick någon typ av psykologisk/psykiatrisk behandling under pågående anstaltsvistelse och vad behandlingen i förekommande fall innebar.

Det utfallsmått, som man har använt sig av i denna studie, är recidiv med avseende på domestic violence. Variabeln innefattar, förutom nya åtal och nya domar, även händelser, som registrerats av den myndighet som hade hand om övervakningen efter frigivningen, och som fått konsekvenser för/inverkat på övervakningen ”probation violations, probation evocation”, alltså följaktligen kanske även händelser, som inte leder till åtal/dom.

Uppföljningstiden var ett år. Av experimentgruppsdeltagarna återföll tretton av sjuttio individer och av kontrollgruppsdeltagarna återföll tjugo av sjuttio individer under denna tid.

Antal tidigare brott korrelerade positivt med recidivism. Även förekomst av psykiatrisk behandling under de senaste tio åren korrelerade positivt med recidivism för samplet som helhet, medan behandlade män, som förutom deltagande i LifeTrap! också erhöll psykiatrisk behandling, hade en lägre återfallsfrekvens jämfört med behandlade män som inte erhöll psykiatrisk behandling .

Beräknad effektstyrka: Cohen´s $d = 0,29$; Odds Ratio = 1,8791 (0,8527 – 4,1408).

Labriola, M., Rempel, M. & Davis, R. C. (2008). Do Batterer Programs Reduce Recidivism? Results from a Randomized Trial in the Bronx. Justice Quarterly 25:2, pp 252-282.

Syftet med denna studie var att i ett randomiserat kontrollerat experiment undersöka om ”batterer programs” reducerar recidivism. Man ville testa två teorier/föreställningar rörande denna typ av program: 1) att programmen stimulerar en inlärningsprocess, som direkt påverkar förövarens beteende och 2) om frekvensen med avseende på domstolens tillsyn/kontakt har någon inverkan på förekomsten av våldsamt beteende och om tillägg av programdeltagande påverkar en eventuell sådan effekt.

Samplet bestod av män, som av The Bronx Misdemeanor Domestic Violence Court (New York) dömts till en villkorlig dom (conditional discharge) för att de gjort sig skyldiga till våld av lindrigare karaktär (misdemeanor eller violation) i en nära relation, och accepterat deltagande i ett program. Männen fördelades genom lottning till en av fyra möjliga betingelser/påföljder:

- 1) deltagande i program + månadsvis tillsyn/kontakt (N=102);
- 2) deltagande i program + graduated monitoring, innebärande minskad tillsynsfrekvens om av domstolens angivna föreskrifter följdes och ökad tillsynsfrekvens då så inte var fallet (N=100);

- 3) enbart månadsvis tillsyn/kontakt (N=109);
- 4) enbart graduated monitoring (N=109).

Intagning till studien pågick under nitton månader, från slutet av juli 2002 till slutet av februari 2004. Totalt 420 dömda var föremål för randomisering.

Domaren exkluderade 14 % av de tillgängliga individerna från randomiseringsprocessen. Vanligtvis handlade det då om individer, som inledningsvis anhållits utifrån en allvarligare brottsrubricering, men sedan dömdes för ett lindrigare brott.

202 individer anvisades till deltagande i program, det vill säga betingelserna 1) och 2) medan 218 individer i stället anvisades till betingelserna 3) och 4).

Man undersökte om det fanns några skillnader med avseende på fyrtionio olika karakteristika innefattande socioekonomisk status, tidigare kriminalitet samt indikationer på drogproblematik utan att finna några signifikanta skillnader mellan dem som anvisades till program och dem som inte anvisades till något program.

Medelvärdet med avseende på ålder var 31,2 för dem som anvisades deltagande i program och 30,5 för övriga. 33 respektive 34 % hade tidigare arresterats för något drogrelaterad händelse. 54 % av individerna i de båda grupperna hade tidigare arresterats för någon typ av brott. 10 respektive 11 % hade tidigare arresterats för domestic violence-relaterad brottslighet. Det redovisas inga uppgifter rörande psykiatrisk/psykologisk status.

De individer, som var aktuella för deltagande i program, anvisades till något av gruppprogrammen the Domestic Violence Accountability Program (DVAP) eller Fordham Tremont. Dessa program har en liknande grund och inriktning (Duluth-modellen) och pågår båda under en tidsperiod om tjugosex veckor, under vilka man har veckovisa möten om sjuttiofem minuter per tillfälle. Löpande intagning accepterades. Då det gäller programmet DVAP uppges samtliga möten vara utformade som utbildningstillfällen/lektioner. Programmet består av sex moduler: 1) definiera och förstå innebörden av domestic violence; 2) ett historiskt perspektiv på våld gentemot kvinnor; 3) förtryck och missbruk av privilegier; 4) manlig socialisation; 5) hur barn påverkas av förekomst av domestic violence samt 6) att göra ansvarsfulla val. Programmet Fordham Tremont, som beskrivs som ett psyko-educativt program, har dessutom ett tillägg av en modul, som man betecknar som cognitive-behavioral. Denna modul inkluderar arbete med att känna igen och kontrollera ilska och med att förbättra förmågan att kommunicera i en relation med en partner

Inte någon av kontrollgruppsdeltagarna deltog i något alternativt program.

Som utfallsmått har man dels använt officiella registerdata med avseende på anhållanden för vilket brott som helst, anhållanden för domestic violence samt för ”criminal contempt”, dels rapporter från offer angående återfall.

Data för tre olika uppföljningstider anges. Samtliga 420 individer följdes upp ett år efter dom. Flertalet, 360 individer, kunde följas under ytterligare sex månader och 328 av dessa under ett år efter det att programmet/tillsynen upphört.

Man fann inga signifikanta skillnader med avseende på recidiv mellan dem som anvisades respektive inte anvisades till programdeltagande, oavsett mätperiod och utfallsmått. Inte heller fann man några signifikanta skillnader mellan dem som var föremål för månadsvis tillsyn och dem som var föremål för graduated monitoring. Vid uppföljningen ett år efter avslutat program/avslutad tillsyn hade 10 % av dem, som hade anvisats till något program (157 av 328), återfallit med avseende på DV-arrests. Motsvarande andel för dem, som inte hade anvisats till något program (171 av 328), var 5 %.

Beräknad effektstyrka: Cohen's $d = 0,19$ (fördel kontrollgruppen); Odds Ratio = 0,4325 (0,1797 – 1,0408).

Tabell 1: Studieöversikt

Studie	Intervention	E-grupp	K-grupp	Design	Cohen's d	Odds Ratio
Gordon & Moriarty 2003, ID nr 18	Duluthmodellen	132	116	Q-exp	0,13 (nytt anhållande); 0,09 (ny dom)	
Ley 2005, ID nr 19	LifeTrap! CBT	70	70	Q-exp	0,29	1,879 (0,8527- 4,1408)
Labriola et al. 2008, ID nr 20	Duluthmodellen	157	171	RCT	0,19 (fördel k-grupp)	0,4325 (0,1797 – 1,0408)

Vid en jämförelse mellan de olika studiernas kvalitet erhåller RCT-studien, ID nr 20, högst poäng, 33, medan studierna med ID nr 18 och 19 erhåller 23 respektive 29 poäng. Se tabell 2, s 15.

Tabell 2: Kvalitetsbedömningsresultat för de tre identifierade studierna

Studiens ID	18	19	20
DESIGN	KVASIEXP	KVASIEXP	RCT
Typ av fördelning	1	1	3
Ekvivalens mellan grupperna	1	3	3
TOT. DESIGN	2	4	6
SAMPEL			
Beskrivning av sampel	3	3	3
Rekrytering	2	3	3
Urval	1	3	3
TOT. SAMPEL	6	9	9
INTERVENTION			
Behandlingsintegritet	2	3	2
Personalkompetens	2	2	2
Total situation	2	2	3
Kontrollbehandling	2	3	3
TOT. INTERVENTION	8	10	10
UTFALL			
Recidivberäkning	3	3	3
Utfallsmåttets objektivitet	2	1	2
Utfallsmåttets specificitet	2	2	3
TOT. UTFALL	7	6	8
TOTALT	23	29	33

DISKUSSION

Endast tre studier uppfyllde uppställda inklusionskriterier; däribland en randomiserad kontrollerad studie samt två quasiexperimentella studier.

I såväl den experimentella studien (Labriola et al., 2008,) som i en av de quasiexperimentella studierna (Gordon & Moriarty, 2003) användes interventioner grundade i Duluthmodellen. Man tycks inte i någon av studierna ha bedömt den enskilde klientens eventuella förutsättningar/behandlingsbehov. Utfallet med avseende på recidiv visar inga signifikanta skillnader mellan experiment- och kontrollgruppsdeltagare vare sig i den experimentella eller i den quasiexperimentella studien. Effektstyrkan uttryckt i cohen's d har beräknats till 0,19 (för del kontrollgruppen) för den experimentella och 0,13 alternativt 0,09 för den quasiexperimentella studien beroende på om man använder utfallsmåttet nya anhänganden eller nya domar.

Den andra quasiexperimentella studien ägde rum i anstaltsmiljö, där klienterna vanligtvis har en tyngre kriminell belastning än klienter inom frivården. Samtliga individer bedömdes med avseende på psykologisk/psykiatrisk status och med avseende på behov av programdeltagande och annan behandling. Interventionen var kognitiv beteendeterapeutisk. Deltagarna i såväl experiment- som kontrollgrupp hade möjlighet till en individuell behandlingskontakt parallellt med eventuellt programdeltagande. Effektstyrkan uttryckt i cohen's d beräknas till 0,29 (0,20 brukar betecknas som en liten och 0,50 som en mediumeffekt).

Det finns klara belägg för att män, som har gjort sig skyldiga till olika typer av våld, både i nära relationer och i andra sammanhang, har svårigheter av varierande grad och omfattning med sitt personliga och sociala fungerande. Bland annat framhålls problem med avseende på kognitivt och neuropsykologiskt fungerande, dysfunktionellt processande av affekter/svårigheter med reglering av negativa emotioner, anknytningsproblem och traumatisering i tidig ålder. De interventioner, som man väljer att använda sig av ska rimligen, både till utformning och innehåll, avspegla dessa förhållanden.

Mot denna bakgrund och med tanke på här och i andra sammanhang redovisade resultat av olika effektstudier, där man inte har funnit någon signifikant reduktion av återfallstalen för individer, som deltagit i interventioner utformade i enlighet med Duluthmodellen, framstår helt andra typer av interventioner/behandlingsmodeller, som mer intressanta än denna. Det skulle vara önskvärt om man när det gäller bemötande och förändring/behandling med inriktning på människor, som har en benägenhet att använda våld i nära relationer, i högre grad kunde utveckla, studera och främja interventioner/behandlingsmodeller, som förmår ta hänsyn till individuella förutsättningar och skillnader, och som är förankrade i den kunskap som finns och inte i ideologier, som saknar vetenskapligt stöd.

REFERENSER

De studier som ingår i metaanalysen är märkta med en asterix.

- Babcock, J. C., Green, C. E. & Robie, C. (2004). Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clinical Psychology Review* 23, 1023–1053.
- Bennett, L. W., Stoops, C., Call, C. & Flett, H (2007). Program Completion and Re-Arrest in a Batterer Intervention System. *Research on Social Work Practice* 17; 42–54.
- Bouffard, J. A. & Muftic, L. R. (2007). Examinations of the Outcomes of Various Components of a Coordinated Community Response to Domestic Violence by Male Offenders. *Journal of Family Violence, Vol 22: 6*, 367-381.
- Bowen, E., Gilchrist, E. A. & Beech, A. R. (2005). An examination of the impact of community-based rehabilitation on the offending behavior of male domestic violence offenders and the characteristics associated with recidivism. *Legal and Criminological Psychology*, 10, 189–209.
- Brenestig, B. & Persson, B. (2002). *Individ – Intervention; En metaanalys av effektstudier inom området våld i nära relationer*. Opublicerat paper, Institutionen för psykologi, Lund.
- Burt, S. A. & Donnellan, M. B. (2008). Personality correlates of aggressive and non-aggressive antisocial behavior. *Personality and Individual Differences* 44, 53-63.
- Burt, S. A. & Larson, C. L. (2007). Differential affective responses in those with aggressive versus non-aggressive antisocial behaviors. *Personality and Individual Differences* 43, 1481-1492.
- Buttell, F. & Carney, M. (2004). A multidimensional Assessment of a Batterer Program: an Alert to a Problem? *Research on Social Work Practice, Vol 14: 2*, 93–101.
- Cohen, R.A., Brumm, V., Zawacki, T. M., Paul, R., Sweet, L. & Rosenbaum, A. (2003). Impulsivity and verbal deficits associated with domestic violence. *Journal of the International Neuropsychological Society* 9, 760-770.
- Corvo, K., Dutton, D. & Chen, W. (2008) Toward Evidence-Based Practice with Domestic Violence Perpetrators. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, Vol 16(2)*, 111–130.
- Coulter, M. & VandeWeerd, C. (2009). Reducing Domestic Violence and Other Criminal Recidivism: Effectiveness of a Multilevel Batterers Intervention Program. *Violence and Victims, Vol 24, no 2*, 139-152.

- Davis, R. C., Taylor, B. G. & Maxwell, C. D. (2000). Does Batterer Treatment Reduce Violence? A Randomized Experiment in Brooklyn, *Victim Services Research* 346 Broadway, Suite 206, NY, NY 10013. Tillgänglig via <http://www.njcrs.gov>. NJC Number 108772.
- Desmarais, S. L., Gibas, A. & Nicholls, T.L. (2010). Beyond Violence Against Women. In Ferguson, C.J. ed. *Violent Crime, Clinical and Social Implications* (191-193). Sages Publications Inc. Thousand Oaks, California
- Hendricks, B., Werner, T., Shipway, L. & Turinetti, G. J. (2006). *Journal of Interpersonal Violence*, 21, 703–716.
- Easton, C. J., Mandel, D.L., Hunkele, K. A., Nich, C., Rounsaville, B. J. & Croll, K.M. (2007). A Cognitive Behavioral Therapy for Alcohol-dependent Domestic Violence Offenders. An Integrated Substance Abuse-Domestic Violence Treatment Approach (SADV). *The American Journal on Addictions*, 16: 24-31.
- Eckhardt, C., Holtzworth-Munroe, A., Norlander, B., Sibley, A. & Cahill, M. (2008). Readiness to change, Partner Violence Subtypes, and Treatment Outcomes Among Men in Treatment for Partner Assault. *Violence and Victims*, 23:4, 446-475.
- Feder, L., Wilson, D. B. & Austin, S. (2008). Court-Mandated Interventions for Individuals Convicted of Domestic Violence. *Campbell Systematic Reviews*, 2008:12.
- Gondolf, E. W. (2008). Outcomes of Case Management for African-American Men in Batterer Counseling. NCJRS Abstract Number 221936. Tillgänglig via <http://www.ncjrs.gov>.
- *Gordon, J. A. & Moriarty, L. J. (2003). The Effects of Domestic Violence Batterer Treatment on Domestic Violence Recidivism: The Chesterfield County Experience. *Criminal Justice and Behavior* 30, 118–134.
- Gross, M., Cramer, E., Forte, J., Gordon, J., Kunkel, T., & Moriarty, L. (2000). The impact of sentencing options on recidivism among domestic violence offenders: A case study. *American Journal of Criminal Justice*, 24, 301-312.
- Jenkins, J.A. & Menton, C. (2003). The relationship between incarcerated batterers' cognitive characteristics and the effectiveness of behavioral treatment. *Corrections Compendium*, 28(3), 1-9.
- Johnson, R., Gilchrist, E., Beech, A. R., Weston, S., Takriti, R. and Freeman, R. (2006). A Psychometric Typology of U.K. Domestic Violence Offenders. *Journal of Interpersonal Violence* 21, 1270-1285.
- Jones, A. S. & Gondolf, E. W. (2002). Assessing the Effect of Batterer Program Completion on Reassault: An instrumental Variables Analysis. *Journal of Quantitative Criminology*. Vol 18. No 1, 71–98.

- Klein, R. & Crowe, A. (2008). Findings from an Outcome Examination of Rhode Islands Specialized Domestic Violence Probation Supervision Program. *Violence Against Women, Vol 14, no 2*, 226 – 246.
- *Labriola, M., Rempel, M. & Davis, R. C. (2008). Do Batterer Programs Reduce recidivism? Results from a Randomized Trial in Bronx. *Justice Quarterly 25:2*, 252–282.
- Lawson, D. M. (2010). Comparing cognitive behavioral therapy and integrated cognitive behavioral therapy/psychodynamic therapy in group treatment for partner violent men. *Psychotherapy, Theory, Research, Practice, Training, Vol 47. No 1*, 122-133.
- *Ley, L. R. (2005). A study of domestic violence recidivism following treatment among incarcerated men who batter. *The University of Miami. UMI Number 3198760*.
- Lipsey, M. W. & Wilson, D. B. (2001) *Practical Meta-Analysis*. Sage Publications, Inc. Thousand Oaks, California.
- Moffitt, T. E, Kreuger, R. F, Avshalom, C., Fagan, J. (2000). Partner Abuse and General Crime: How are they the same? How are they different? *Criminology, Vol. 38, No. 1*, 199- 232.
- Morrel, T.M., Elliott, J. D., Murphy, C. M. & Taft, C.T. (2003). Cognitive Behavioral and Supportive Group Treatment for Partner-Violent Men. *Behavior Therapy, 34*, 77–95.
- Palmer, S. E., Brown, R. A., Barrera, M. E. (1992). Group treatment program for abusive husbands: Long-Term Evaluation. *American Journal of Orthopsychiatry, Vol. 62, No.2*, 276-283.
- Palmer, S. E. & Brown, R. A. (1995). Short-Term Group Treatment for Men Who Abuse Their Wives: The Effects on Their Attitudes and Behaviour. In Ross, R. R., Antonowicz, D. H. & Dhaliwal, G. K. (Eds.). *Going Straight, Effective Delinquency Prevention & Offender Rehabilitation (259-275)*. Air Training and Publications. Ottawa, Ontario, Canada.
- Petrucci, C. J. (2010). A descriptive study of a California Domestic Violence Court: Program Completion and Recidivism. *Victims and Offenders, 5*: 130–160.
- Price, B. J. & Rosenbaum, A. (2009). Batterer Intervention Programs: A Report From the Field. *Violence and Victims, Volume 24, no 26*, 757-770.
- Prochaska, J. O., DiClemente, C. C. & Norcross, J. C. (1992). In search of how people change: Applications to addictive behaviours. *American Psychologist, 47 (9)*, 1102–1109.
- Rosenbaum, A., Gearan, Paul J. & Ondovic, C. (2001). Completion and Recidivism Among Court- and Self-Referred Batterers in a Psychoeducational Group Treatment Program. Implications for Intervention and Public Policy. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, Vol 5, issue 2*, 199–220.

Saunders, B., Williams, L. & Mouradian, V. (2005) *Recidivism among male perpetrators of intimate partner violence: A three-year follow-up of 98 couples*. Conference papers – American Society of Criminology; 2005 Annual Meeting, Toronto, pN.PAG,Op.

Séguin, J. R. (2009). The frontal lobe and aggression. *European Journal of Developmental Psychology*, 6 (1), 100-119.

Smedslund, G., Dalsbo, T. K., Steiro, A. K., Winsvold, A. & Clench-Aas, J. (2007). Cognitive Behavioural Therapy for Men Who Physically Abuse their Female Partner. *Campbell Systematic Reviews*, 2007:4.

Tollefson, D. & Gross, E. (2006). Predicting Recidivism Following Participation in a Treatment Program for Batterers. *Journal for Social Service Research* 28: 4, 39–62.